

Needs and Psychological Distress Levels of Relatives of Patients Inpatients in the Intensive Care Unit

Tülay Kars Fertelli^{a,*}, Gülden Kaygusuz^b

Department of Internal Medicine Nursing, Faculty of Health Sciences, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 03/08/2023

Accepted: 30/04/2024

ABSTRACT

This research was carried out as a descriptive and correlational study to examine the relationship between the needs of the relatives of patients hospitalized in the intensive care unit and their levels of psychological distress. The study sample consisted of 118 participants. Personal Descriptive Form, Needs Scale for Relatives of Patients in the Intensive Care Unit, and Psychological Distress Scale were used to collect data. Descriptive statistics independent sample t-test, F-test, Pearson correlation test and multiple regression analysis test were used in the analysis of the data. It was found that the patients' relatives needs (123.33 ± 15.69) and psychological distress scores (34.02 ± 7.06) were high, and their primary needs were support and information. In addition, a moderate positive correlation ($r=0.494$) was found between the participants' needs for relatives of patients and their psychological distress scores. It was determined that there was a significant difference ($p<0.05$) between the participants' age, gender, educational status, marital status and cohabitation status, and patient relatives needs scores and psychological distress scores. These results showed that the development of plans to meet these needs of health personnel working in intensive care units can contribute to the reduction of psychological distress of patient relatives. In addition to patient care in intensive care units, the needs and psychological problems of patient relatives should be determined, and appropriate strategy and planning should be made for the determined situation.

Keywords: Needs of relatives, nursing, psychological distress, relatives of patients

Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Hastaların Yakınlarının Gereksinimleri ve Psikolojik Sıkıntı Düzeyleri

Süreç

Geliş: 03/08/2023

Kabul: 30/04/2024

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Bu araştırma, yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların yakınlarının gereksinimleri ve psikolojik sıkıntı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla tanımlayıcı ve korelasyonel olarak yapıldı.

Çalışma örneklemini 118 katılımcı oluşturdu. Verilerin toplanmasında Kişisel Tanıtıcı Form, Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları İçin Gereksinimler Ölçeği ve Psikolojik Sıkıntı Ölçeği kullanıldı. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler bağımsız örneklem t-testi, F-testi, Pearson korelasyon testi ve çoklu regresyon analiz testi kullanıldı.

Katılımcıların hasta yakını gereksinimler ($123,33 \pm 15,69$) ve psikolojik sıkıntı puanlarının ($34,02 \pm 7,06$) yüksek, öncelikli gereksinimlerinin destek ve bilgi olduğu bulundu. Ayrıca katılımcıların hasta yakınları gereksinimleri puan ortalaması ile psikolojik sıkıntı puanları arasında pozitif yönde orta düzeyli bir ilişki ($r=0,494$) saptandı. Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum ve birlikte yaşama durumu ile hasta yakını gereksinimleri puanları ve psikolojik sıkıntı puanları arasında anlamlı bir fark ($p<0,05$) olduğu belirlendi.

Bu sonuçlar, yoğun bakım ünitelerinde çalışan sağlık personelinin bu gereksinimleri karşılamaya yönelik planlamalar geliştirilmesinin, hasta yakınlarının psikolojik sıkıntısının azalmasına katkı sağlayabileceğini göstermiştir. Yoğun bakım ünitelerinde hasta bakımının yanı sıra hasta yakınlarının gereksinimleri ve psikolojik sıkıntıları belirlenmeli, belirlenen duruma ilişkin uygun strateji ve planlama yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Hasta yakını, hasta yakını gereksinimleri, hemşirelik, psikolojik sıkıntı

^a afertelli@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0002-8383-0805> | guldenkay.48@gmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0002-3286-5194>

How to Cite: Kars Fertelli T, Kaygusuz G (2024) Needs and Psychological Distress Levels of Relatives of Patients Inpatients in the Intensive Care Unit, Journal of Health Sciences Institute, 9(2): 133-140

Giriş

Yoğun bakım üniteleri (YBÜ) fiziksel durumu ağır, hayati tehlikesi olan, yakından hasta takip-tedavi ve bakımlarının yapıldığı; hastaları fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden bütüncül olarak destekleyen hastanelerin diğer servis ve birimlerinden farklı ve karmaşık yapıda olan birimleridir (Alsharari, 2019; Karahan ve ark., 2020; Baltalı ve ark., 2022).

YBÜ dışarıya kapalı, çeşitli makinelerin (ventilatör, monitör, aspiratör cihazı...) bulunduğu, servislerin aksine hasta yanına refakatçi alınmayan ve ziyaretlerin kısa süreli olduğu, birçok bilinmezliği içerisinde barındıran, hasta ve hasta yakınlarında duygusal çatışmaya, rollerinde değişikliklere sebep olabilen yerlerdir (Alimohammadi ve ark., 2018; Dinçer ve Kol, 2021).

Bu farklı ve özel diye nitelendirilen YBÜ'lerine hastaların yatması genellikle acil ve beklenmedik bir şekilde olmaktadır (Alimohammadi ve ark., 2018; Karahan ve ark., 2020). Burada primer olarak tedavi ve bakıma öncelik verilmekte ve çoğu zaman hasta yakınlarının ihtiyaçları düşünülmemektedir (Malliarou ve ark., 2014; Johnson ve ark., 2019). Hastası hakkında bilgi alma, ziyaret etme gereksinimleri göz ardı edilip, hasta yakını sadece gerekli durumlarda malzeme temin eden, gerekli belgeleri imzalayan kişiler olarak görülebilmektedir (Alimohammadi ve ark., 2018; Johnson ve ark., 2019). Oysa hasta yakınları hastalarını görememe, hastası ile yeterli iletişim kuramama, hastasının bakım ve tedavisi hakkında yeterli bilgi alamama, gerekli açıklamaların yapılmaması gibi nedenlerden dolayı birçok sorun yaşayabilmekte ve bu sorunlara ilişkin farklı gereksinimler ortaya çıkabilmektedir (Malliarou ve ark., 2014; Johnson ve ark., 2019; Erol ve ark., 2022). Göz ardı edilen aile gereksinimleri; ailelerde bilinmezlik oluşmasına, ayrılık, vedalaşamama, yakınıni kaybetme düşüncesi gibi çeşitli korku, umutsuzluk, stres gibi psikolojik sıkıntılara yol açabilmektedir (Hasandoost ve ark., 2018; Alimohammadi ve ark., 2018; Alsharari, 2019; Dinçer ve Kol, 2021). Bu nedenle bu üniteler sadece hastaların değil aynı zamanda ailelerinde korku, bilinmezlik ve psikolojik sıkıntı yaşamasına sebep olan birimlerdir (Baltalı ve ark., 2022; Erol ve ark., 2022).

Psikolojik sıkıntı literatürde depresyon ve anksiyete ile aynı özellikleri gösteren, davranışsal anomaliler gelişmesine sebep olan psikolojik bir problem veya daha basit bir ifadeyle duygusal acı olarak ifade edilmektedir. İnsanlarda psikolojik sıkıntı oluşmasında sebep olacak birçok neden bulunmaktadır (Drapeau ve ark., 2012; Altun ve ark., 2019). Bu nedenler insanların o an karşılaştıkları olaylara bağlı olarak değişmektedir. Yoğun bakım ünitesinde yatan hasta yakınlarında oluşan psikolojik sıkıntının nedenlerinden biri ise ailenin karşılanmayan gereksinimleridir (Karahan ve ark., 2020; Baltalı ve ark., 2022).

Yoğun bakım ünitesine yatan hasta yakınlarında doğan gereksinimler hastanın yatırıldığı birime, planlı veya acil yatışa, hastaneye yatırılmadan önce hasta ile iletişim kurulmasına, hastaların bilinç düzeyine, bireylerin kültürel özelliklerine ve hastalığın ciddiyetine göre değişmektedir (Hasandoost ve ark., 2018; Karahan ve ark., 2020). Literatürde yoğun bakıma yatan hasta yakını gereksinimleri birçok başlık altında sıralanmıştır. Bunlar; bilgilenme, hastayla birlikte olma, hastaya yardım etme, destek olma, prognozu bilme, sorulara dürüst şekilde yanıt alabilme, anlaşılabilir terimlerle açıklamaların yapılması, duygularını ifade etme ve kişisel gereksinimlerdir (Malliarou ve ark., 2014; Hasandoost ve ark., 2018; Alsharari, 2019). Karahan ve arkadaşlarının (2020) yaptığı yoğun bakımda yatan hastalarının deneyimleri ve aile gereksinimlerinin incelenmesi isimli çalışmada yukarıda bahsettiğimiz hasta yakını gereksinimlerinden en önemlilerinin hastanın iyileşme şansını bilme, günde bir kez olsun hastasının durumuna yönelik bilgi verilmesi olduğu bulunmuştur. Bir başka çalışmada ise yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların bakım verenlerinin gereksinimleri bilgi, güven, yakınlık ve konfor olduğu belirlenmiştir (Alimohammadi ve

ark., 2018). Hasta yakınındaki oluşan bu gereksinimleri karşılayacak hastanedeki kişiler ise doktor ve hemşirelerdir (Hasandoost ve ark., 2018; Karahan ve ark., 2020).

Hemşireler diğer sağlık çalışanlarına göre aile üyeleri tarafından daha yakın görülmekte ve daha kolay iletişime geçilebilen sağlık personeli olarak nitelendirilmektedir. Bu durum hemşirelerin hasta yakınlarının gereksinimlerini belirleyip karşılayabilmeleri için farklı becerilere sahip olmalarını gerektirmektedir (Alsharari, 2019). Hasta yakınları hastaları hakkında sık sık bilgi almak, mümkün olduğu kadar ziyaret edip, hastaları ile iletişim halinde olmak istemektedirler. Bu durum hastanın bakımını ve tedavisini yerine getiren hemşirelerin iş akışlarında bazı aksamalara sebep olsa da hasta ve ailesi üzerinde olumlu etkiler oluşturmaktadır. Oluşan bu olumlu etki tedavi sürecinin daha etkili devam etmesini sağlamak ve hastaların da tedavi ve bakımlarına katılım ve uyumunu artırmakta, hastanede kalış süresini azaltmakta; hasta yakınlarının ise gereksinimlerini karşılayıp psikolojik sıkıntı düzeyini azaltmaktadır (Aktaş ve Arabacı 2016; Karahan ve ark., 2020).

Hasta yakınlarının ihtiyacı olan bu gereksinimlerin karşılanması ve psikolojik sıkıntı düzeyinin azaltılması hastalarda ailesinden tam destek alarak kendisini daha iyi hissetmesine ve sağlığın tanımında da yer alan fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumuna ulaşmasını sağlayacaktır (Büyükçoban ve ark., 2015; Aktaş ve Arabacı 2016; Hasandoost ve ark., 2018). Hasta ve ailesinin bir bütün olduğu ve hastanın sağlığına kavuşurken ailesinden alacağı desteğin önemi unutulmamalıdır (Karahan ve ark., 2020). Literatürde hasta yakınlarının gereksinimlerinin incelendiği çalışmalar vardır (Hasandoost ve ark., 2018; Dinçer ve Kol, 2021; Erol ve ark., 2022). Fakat yoğun bakım ünitesinde yatan hasta yakını gereksinimleri ve psikolojik sıkıntı düzeylerinin incelendiği çalışmaya rastlanılmamıştır. Tam olarak benzer olmasa da sadece bir çalışmada psikolojik iyi oluş incelenmiştir (Kara ve Onan 2022). Bu nedenle çalışma yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların yakınlarının gereksinimleri ve psikolojik sıkıntı düzeylerini ve bu iki faktör arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Yöntem

Bu araştırma, tanımlayıcı ve korelasyonel bir çalışmadır. Çalışma, Tokat iline bağlı bir ilçe devlet hastanesinin yoğun bakım ünitesinde Eylül 2022- Eylül 2023 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Tokat ilinde bir ilçe devlet hastanesi yoğun bakım ünitesine tedavi amaçlı yatışı yapılan hastalar ile ilgilenen en az bir aile üyesinden oluşan 300 hastanın yakını oluşturmuştur. Daha önce yapılan yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların aile üyelerinin gereksinimlerinin incelendiği bir çalışma (Dinçer ve Kol, 2021) baz alınarak aile ölçeği gereksinimler ölçeği toplam puanın 143,28 olacağı ön görülerek bu çalışmada yanılma düzeyi $\alpha=0,05$, örneklem genişliği belirlerken $B=0,20$, hedeflenen testin gücü $1- B= 0,80$ olarak alındığında örnekleme 118 hasta yakını alınması gerektiği belirlenmiştir. Testin gücü $p=.8004$ bulunmuştur. Örnekleme 118 birey alınmıştır.

Araştırmaya alınma kriterleri; Tokat ilçe devlet hastanesi yoğun bakım servisine yatış yapan 18 yaş üstü ve 65 yaş altı hasta ailesi üyesi olma, en az ilkokul mezunu, psikolojik rahatsızlığı olmayan, iletişim kurulabilen ve çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden ve hastası yoğun bakım ünitesinde 24 saatten uzun yatan hasta yakınları araştırmanın örnekleme dahil edilmiştir. Araştırmanın dışlama kriterleri; yoğun bakım ünitesinde 24 saatten daha az süre yatışı olan hastanın yakınları, ruhsal durumu ve iletişim kurmaya uygun olmayan aile üyeleri olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Hasta yakını tanım formu

Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulan 10 sorudan oluşan ve hasta yakınlarının demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, yakınlık derecesini) içeren bir formdur (Hasandoost ve ark., 2018; Karahan ve ark., 2020; Dinçer ve Kol, 2021; Erol ve ark., 2022; Kara ve Onan, 2022).

Yoğun bakım ünitesindeki hastaların yakınları için gereksinimler ölçeği (ybhüygö) hasta yakını tanım formu

Gereksinimler ölçeği, yoğun bakımda yatan hasta yakınlarının gereksinimlerini ölçmek amacıyla Molter tarafından (1976) geliştirilmiştir. İndeksin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Büyükçoban ve arkadaşları (2015) tarafından yapılmıştır. Cronbach alfa değeri 0,93'dür. Yoğun bakımda yatan hasta yakınlarının gereksinimlerini 40 madde ile tanımlayan ölçme aracı 4'lü Likert tip (1:önemsiz, 2:az önemli, 3:önemli, 4:çok önemli) olarak puanlanmaktadır. Likert tipi ölçekten en yüksek 160 puan ve en düşük 40 puan alınabilmektedir. Ölçek toplam puanının düşük olması gereksinimlerin azaldığını, puanın artması ise gereksinimlerin arttığını göstermektedir (Büyükçoban ve ark., 2015). Bu çalışmada Cronbach alfa değeri 0,85 olarak bulunmuştur.

Psikolojik sıkıntı ölçeği (PSÖ)

İnsanların psikolojik sıkıntı taramasında kullanılması amacıyla Kessler ve arkadaşları (2002) tarafından geliştirilmiştir. İndeksin Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği Altun ve arkadaşları (2019) tarafından yapılmıştır. Psikolojik sıkıntı ölçeği son 30 gün içerisindeki psikolojik sıkıntı düzeyini tanımlamaktadır. Beşli Likert tipinde (hiçbir zaman: 1'den, her zaman: 5'e kadar) olan ölçekten, en düşük 10, en yüksek 50 puan alınmaktadır. Yüksek puanlar daha fazla psikolojik sıkıntıyı ifade etmektedir. Cronbach alfa değeri 0,95'tir (Altun ve ark., 2019). Bu çalışmada Cronbach alfa değeri 0,93 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Uygulanması

Bilgilendirilmiş yazılı onay ilkesi doğrultusunda araştırmanın amacı açıklandıktan sonra araştırmaya katılmayı kabul eden, yazılı ve sözlü onamları alınan bireylere Hasta Yakını Tanıtım Formu, Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları İçin Gereksinimler Ölçeği ve Psikolojik Sıkıntı Ölçeği araştırmacı tarafından birebir uygulandı. Görüşmeler hastane ortamında uygun bir odada ve bireylerin uygun

olduğu bir zamanda yapıldı. Görüşme sırasında bölünmelerin olmasına izin verilmedi. Uygulama esnasında anlaşılmayan noktalar, bireye bir yönlendirme yapılmadan, bireysel olarak açıklandı. Bireylere ölçeklerin üzerine ad ve soyadlarının yazılmayacağı ve elde edilen bilgilerin yalnızca araştırmacı tarafından kullanılacağı belirtildi. Form ve ölçeklerin cevaplandırılması ortalama 20 dakika sürdü.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında SPSS (Version 22.0, SPSS Inc., Chicago, IL, USA)'de değerlendirildi. Verilerin istatistiksel analizde; tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanıldı. Ölçek ortalamaları demografik verilere göre incelenirken; veriler normal dağılıma uygun olduğu için iki kategorili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi, iki ve daha fazla kategorinin karşılaştırılmasında ANOVA testi kullanıldı. Başarılı yaşlanma ve sosyal destek puanı arasındaki ilişkiyi belirlemek için pearson korelasyon testi uygulandı. Verilerin değerlendirilmesinde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için bir üniversitenin girişimsel olmayan etik kurulundan onay (Etik Kurul onay No: 2022-04/11) ve çalışmanın yapıldığı kurumdan izin alındı. "Helsinki Bildirgesi"nin ilkeleri doğrultusunda, katılımcılara araştırma hakkında bilgi verildi, yazılı ve sözlü onamlar alındı. Ayrıca katılımcılara formlar üzerine ad-soyad yazılmaması gerektiği belirtilerek, elde edilen verilerin sadece araştırma sonuçları için kullanılacağı ve istedikleri zaman bahane göstermeden araştırmadan ayrılacakları açıklandı.

Bulgular ve Tartışma

Çalışmada katılımcıların yaş ortalamasının $39,52 \pm 12,96$ olduğu bulundu. Katılımcıların %58,5'inin kadın, %58,6'sının 18-44 yaş aralığında, %44,1'inin üniversite mezunu, %68,6'nın çekirdek aile olduğu, %60,2'sinin yakınlık durumunun çocukları olduğu, %53,4'ünün hasta ile birlikte yaşadığı belirlendi (Çizelge 1).

Katılımcıların YBÜHYİGÖ alt boyut ve toplam puan ile PSÖ puan ortalamalarının yer aldığı Çizelge 2 incelendiğinde; katılımcıların gereksinimler ölçeği puanı ($123,33 \pm 15,69$) ve psikolojik sıkıntı puanının ($34,02 \pm 7,06$) ölçek ortalamalarının üzerinde yüksek olduğu bulundu. YBÜHYİGÖ alt boyut puanlarına bakıldığında, destek ($33,48 \pm 6,86$), güven ($19,28 \pm 1,61$), yakınlık ($23,65 \pm 3,13$), konfor ($15,64 \pm 2,83$) ve bilgi ($31,26 \pm 4,09$) alt boyutları puanlarının yüksek olduğu saptandı. Hasta yakınları gereksinimleri puan ortalaması ile psikolojik sıkıntı puan ortalaması arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r=0,494$) elde edildi. Ayrıca psikolojik sıkıntı puanı ile YBÜHYİGÖ, destek ($r=0,463$), yakınlık ($r=0,396$), konfor ($r=0,462$), bilgi ($r=0,423$) alt boyut puanlarında orta düzeyde ve güven ($r=0,182$) alt boyutunda zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki bulundu (Çizelge 2).

Katılımcıların bazı özellikleri ile YBÜHYİGÖ ve PSÖ puanları karşılaştırıldığında, yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum ve birlikte yaşama durumu ile hasta yakını gereksinimleri puanları ve psikolojik sıkıntı puanları arasında anlamlı bir fark ($p < 0,05$) olduğu bulundu. Bunun yanı sıra aile tipi değişkeni arasında anlamlı bir fark ($p > 0,05$) olmadığı saptandı (Çizelge 3).

Çizelge 4'te hasta yakınlarının gereksinimleri çeşitli değişkenler açısından belirlemek için yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları gösterilmektedir. Çoklu regresyon analizinde, cinsiyet, çalışma durumu, hasta ile birlikte yaşama durumu ve psikolojik sıkıntının katılımcıların yoğun bakım hasta yakını gereksinimler puanını anlamlı olarak etkileyen faktörler olduğu bulundu ($R=0,59$, $R^2=0,303$, $F=7,348$, $p=0,000$). Cinsiyet, çalışma durumu, hasta ile birlikte yaşama durumu ve psikolojik sıkıntı toplam varyansının %30'u olarak hesaplanmıştır (Çizelge 4).

Çizelge 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Table 1. Demographic characteristics of the participants

Özellikler	n	%
Yaş ortalaması ($\bar{X} \pm sd$)	39,52±12,96	
Cinsiyet		
Kadın	69	58,5
Erkek	49	41,5
Yaş		
18- 44 yaş	70	58,6
45- 65 yaş	48	41,4
Eğitim düzeyi		
İlköğretim	36	30,5
Lise	30	25,4
Üniveriste	52	44,1
Aile tipi		
Çekirdek aile	81	68,6
Geniş aile	37	31,4
Hasta ile yakınlık durumu		
Anne/baba	32	27,1
Çocukları	71	60,2
Eş	15	12,7
Hasta ile birlikte yaşama durumu		
Hasta ile birlikte yaşayan	63	53,4
Hasta ile birlikte yaşamayan	55	46,6

Bu çalışmada yoğun bakım ünitesinde yatan hastaların yakınlarının gereksinimlerinin (sırasıyla; destek, bilgi, yakınlık, güven, konfor) yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç yoğun bakım hasta yakınlarının gereksinimlerin fazla olduğunu ve sağlık

profesyonellerinin hasta yakınlarının bu gereksinimlerini karşılamadığını göstermesi bakımından önemlidir. Yoğun bakım her hasta yakını için korkutucu, bilinmeyen bir ortamdır. Bu ortamda en sevdiklerini tek başına yalnız bırakmak, yakınına görememek hasta yakınlarının da sıkıntıyla birlikte yardım gereksinimleri artmaktadır (Aktaş ve Arabacı 2016, Alsharari, 2019; Karahan ve ark., 2020). Elde edilen sonuç literatürdeki bu bilgileri destekler yöndedir. Literatürde konuyla ilgili yapılan farklı çalışmalar incelendiğinde bu çalışma sonucuna benzer olarak yoğun bakım hasta yakınlarının gereksinimlerinin yüksek olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Hasandoost ve ark.,2018; Meneguın ve ark., 2019; Karahan ve ark., 2020; Dinçer ve Kol, 2021). Bu çalışmalarda yoğun bakım hasta yakınlarının gereksinimlerine ilişkin sıralamanın değişebildiği görülmektedir (Alsharari, 2019; Karahan ve ark., 2020; Dinçer ve Kol, 2021; Hasandoost ve ark.,2018). Bahsedilen bu çalışmalarda düşük düzeyde yoğun bakım hasta yakını gereksinimleri olduğunu gösteren bir çalışmanın olmaması dikkat çekicidir. Hem bu durum hem de bu çalışma sonucu yüksek düzeyde gereksinim olduğu sonucu yoğun bakım ünitelerinde hala hasta yakınlarının gereksinim ihtiyaçlarının karşılanmadığının net bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Çalışma sonuçları YBÜHYİGÖ alt boyutlarına göre incelendiğinde en fazla puan ortalamasının sırasıyla "destek ve bilgi gereksinimi" alanında olduğu saptanmıştır. Bu sonuç İran'da yapılan bir çalışma sonucuyla benzerdir (Hasandoost ve ark.,2018). İlk sırada "destek gereksinimin" olması hastaların kendilerini destekleyecek bireylere ihtiyaç duyduğunu göstermektedir. Nitekim literatürde daha önce görülmemiş olan, birçok bilinmeyen cihaz ve işlemlerin yapıldığı yoğun bakım ünitelerinde hasta yakınlarının sağlık personeli tarafından verilecek desteğe ihtiyacı olduğu belirtilmektedir (Karagözoğlu ve ark., 2014; Hasandoost ve ark., 2018; Baltalı ve ark., 2022). Bu çalışmada hasta yakınlarının en çok ihtiyaç duyduğu ikinci sıradaki gereksinim ise "bilgi gereksinimi" olduğu saptanmıştır. Bu çalışma sonucuna benzer olarak Auerbach ve arkadaşları (2005) hasta yakınlarının en acil olan ve karşılanması gereken gereksinimini hastası hakkında doğru açık ve dürüst bilgi almak olduğunu belirlemişlerdir. Bir başka çalışmada ise bu çalışmaya benzer olarak ilk iki sırada "bilgi ve destek gereksinimleri" olduğu belirlense de bahsedilen çalışmada birinci sırada "bilgi gereksinimi", ikinci sırada "destek gereksinim" olduğu bulunmuştur (Baltalı ve ark., 2022). YBÜ hastalarının yakınlarının eğitim veya kültür düzeyi ne olursa olsun en büyük evrensel ihtiyacının "bilgi ve destek gereksinimi" olduğu bildirilmektedir (Johesphan ve ark., 2020). Hem ülkemizde (Karagözoğlu ve ark., 2014.) hem de yurt dışında yapılan bazı çalışmalarda da "bilgi gereksinimi" ilk sırada olduğu saptanmıştır (Padilla-Fortunatti ve ark 2019; Kang ve ark., 2020).

Çizelge 2. Katılımcıların YBÜHYİGÖ alt boyut ve toplam puan ile PSÖ puan ortalamaları ve korelasyonu**Table 2.** Participants' YBÜHYİGÖ sub-dimension and total score and PSS mean score and correlation

Ölçekler	\bar{X}	SS	Min-Max	1	2	3	4	5	6
1.YBÜHYİGÖ	123,33	15,69	70-148	-					
2.Destek	33,48	6,86	15-44	0,912**	-				
3.Güven	19,28	1,61	11-20	0,545**	0,304**	-			
4.Yakınlık	23,65	3,13	10-28	0,857**	0,676**	0,545**	-		
5.Konfor	15,64	2,83	8-20	0,804**	0,719**	0,352**	0,580**	-	
6.Bilgi	31,26	4,09	13-36	0,877**	0,686**	0,524**	0,769**	0,602**	-
7.PSÖ	34,02	7,06	22-48	0,494**	0,463**	0,182*	0,396**	0,462**	0,423**

YBÜHYİGÖ: Yoğun Bakım Ünitesindeki Hastaların Yakınları İçin Gereksinimler Ölçeği, PSÖ: Psikolojik Sıkıntı Ölçeği

* $p<0,05$, ** $p<0,001$ **Çizelge 3.** Katılımcıların bazı özelliklerine göre YBÜHYİGÖ ve PSÖ puanlarının karşılaştırılması**Table 3.** Comparison of YBÜHYİGÖ and PSS scores according to some characteristics of the participants

Özellikler	YBÜHYİGÖ $\bar{X} \pm Sd$	t/F, p	PSÖ Mean $\pm Sd$	t/F, p
Yaş				
18-44 yaş	120,47 \pm 16,82	t=2,449	32,25 \pm 6,78	t=2,303
45-65 yaş	127,50 \pm 12,95	p=0,01*	35,24 \pm 7,03	p=0,02*
Cinsiyet				
Kadın	126,20 \pm 13,05	t=2,406	35,87 \pm 7,29	t=2,452
Erkek	119,28 \pm 18,18	p=0,01*	32,71 \pm 6,63	p=0,01*
Eğitim durumu				
İlköğretim	128,69 \pm 11,28		36,10 \pm 7,54	
Lise	123,43 \pm 14,75	F=3,774	34,65 \pm 6,89	F=4,232
Üniversite	119,55 \pm 17,87	p=0,02*	31,38 \pm 6,22	p=0,01*
Medeni Durum				
Evli	125,91 \pm 13,38	t=2,412	32,80 \pm 6,92	t=3,019
Bekar	118,64 \pm 18,43	p=0,01*	36,89 \pm 6,51	p=0,00*
Aile tipi				
Çekirdek aile	124,07 \pm 16,50	t=0,760	34,39 \pm 7,31	t=0,840
Geniş aile	121,70 \pm 13,83	p=0,44	33,21 \pm 6,49	p=0,40
Birlikte yaşama durumu				
Birlikte yaşayan	127,36 \pm 14,44	t=3,095	36,54 \pm 7,03	t=3,828
Birlikte yaşamayan	118,70 \pm 15,93	p=0,01*	31,82 \pm 6,35	p=0,01*

* $p<0,05$ **Çizelge 4.** Hasta yakınları gereksinimlerinin yordayıcıları**Table 4.** Predictors of patient relatives needs

Değişkenler	B	SE	β	t	p
Constant	171,740	13,843		12,406	0,00
Yaş	0,814	3,373	0,026	2,709	0,82
Cinsiyet	-7,492	2,765	-0,236	2,709	0,00
Eğitim durumu*	-4,464	2,433	0,244	1,834	0,06
Medeni durum	-5,890	1,709	0,244	1,895	0,06
Çalışma durumu	-4,011	1,709	-0,244	2,347	0,02
Hasta ile yakınlık derecesi	0,625	2,212	0,025	0,283	0,78
Hasta ile birlikte yaşama durumu	-8,593	2,695	-0,274	-3,189	0,02
Psikolojik sıkıntı ölçeği	-0,850	0,194	-0,382	-4,376	0,00

R= 0,59 Adj. R²=0,303 F_(8, 109)= 7,348, p<0,000Kısaltmalar: Adj. R2: Adjusted R square; B: Partial regression coefficient; β : Standard partial regression coefficient

Yoğun bakım hasta yakınlarının gereksinimlerin önem sıralamasının incelendiği bir başka çalışmada ise bu çalışmadaki sonucun aksine “yakınlık” öncelikli gereksinim olarak bulunurken “destek gereksiniminin” ikinci sırada olduğu saptamıştır (Küçüköğlü ve ark., 2015). Karahan ve ark (2020) yaptığı çalışmada ise hasta yakınları için en önemli gereksinimin hastasının “iyileşme şansını bilme” bulunurken, bu çalışma sonucuna benzer olarak ikinci sırada “bilgi gereksinimi” olduğu belirlendi. Bir çalışmada ise yoğun bakımda hastası olan ailelerin en öncelikli gereksinimlerinin “bilgi ve hastaya yardım edebilme gereksinimi” olduğu belirlenmiştir (Erol ve ark., 2022). Başka bir çalışmada gereksinimlerinin önem sırası “güven, bilgi, destek, yakınlık” şeklinde olduğu, “bilgi ve desteğin” ikinci ve üçüncü sırada yer aldığı bulunmuştur (Al-Mutair ve ark., 2013). Bu sonuç ve bilgiler incelendiğinde; yoğun bakımda hastası olan yakınların süreçte tüm gereksinimleri dikkate alarak desteklenirse de öncelikli olarak “destek ve bilgi gereksinimleri” sağlık personeli tarafından ele alınmalıdır. Literatürde bu çalışmanın aksine hasta yakınlarının en az ihtiyaç duyulan gereksinimlerinin “bilgi” (Shorofi ve ark., 2016) ve “destek” gereksinimi olduğunu gösteren çalışmalarda bulunmaktadır (Salameh ve ark., 2022, Alsharari, 2019).

Öte yandan konuyla ilgili diğer çalışmalar incelendiğinde, Malezya (Noor Siah 2012), ve Avusturya (Kinrade ve ark., 2009) gibi ülkelerde ise ilk sırada ihtiyaç duyulan gereksinimin “güven” olduğu belirlenmiştir. Literatürde konuyla ilgili diğer çalışmalarda da görüldüğü (Dinçer ve Kol, 2021, Alshari 2019, Karahan ve ark., 2020) gibi ailelerin gereksinimlerinin önem sıralaması değişebilmekle birlikte yoğun bakıma yatışların aileler üzerinde olumsuz etkiler yaratarak gereksinimlerin farklılaştığı açıktır. Literatürde de hasta yakınlarının gereksinimleri ve gereksinimler arasındaki önceliklerin hasta yakınlarının bireysel ve kültürel özellikleri (Hasandoost ve ark., 2018) ile birlikte hastanın bulunduğu yoğun bakım ünitesine göre değişebileceği belirtilmektedir (Karahan ve ark., 2020). Tüm bu sonuçlar düşünüldüğünde, hemşirelerin yoğun bakım hasta yakını gereksinimlerini belirleyerek, gereksinim duyulan alanı saptayarak, o alan ilişkin ihtiyaçları karşılayacak şekilde bakımını planlaması gerektiği söylenebilir.

Çalışmada elde edilen diğer bir bulgu ise hasta yakınlarının yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı yaşadığı bulunmuştur. Bu çalışmada olduğu gibi literatürdeki bazı çalışmalarda da hasta yakınlarının yüksek düzeyde psikolojik sıkıntı yaşadığını bildiren çalışmalar mevcuttur (Fumis ve ark., 2015; Avcı ve Ayaz-Alkaya, 2022, Beesley ve ark., 2022,). Buna karşın Abdul Halain ve arkadaşları (2022) yaptığı kapsam inceleme çalışmasında hem hastaların hem de ailelerin orta düzeyde psikolojik sıkıntı yaşadığını belirlemiş ve yoğun bakımda tedavi alan hasta yakınlarının yüksek düzeyde stres ve kaygı yaşadıklarını bulmuşlardır. Başka çalışmalarda da yoğun bakıma yatış sonrası aile üyelerinin depresyon, anksiyete gibi psikolojik sıkıntılar yaşadığı bulunmuştur (Çelik ve ark., 2016; Ölçüm ve ark., 2018; Olabisi ve ark., 2020). Yapılan bu çalışmalardaki ortak nokta ise hasta yakınlarının yoğun

bakıma hasta yatışı sonucu psikolojik olarak etkilendikleri ve bu etkilenmelerin anksiyete, depresyon veya stres gibi çeşitli şekillerde kendini gösterebildiği görülmektedir (Çelik ve ark., 2016; Olabisi ve ark., 2020; Abdul Halain ve ark. 2022). Literatürdeki bilgi ve bu çalışmadan elde edilen sonuç düşünüldüğünde yaşanan psikolojik sıkıntının nedenlerinin, hasta yakınlarının gereksinim duyduğu onların anlayabileceği düzeyde bilgi verilmemesi yeterince desteklenmemesi, sevdikleri ile aralarına farklı ve bilinmeyen bir mekânın girerek onların yakınlıklarını olumsuz yönde etkilemesi gibi karşılanmamış gereksinimlerin olduğu düşünülebilir. Nitekim yapılan farklı çalışmalarda da yoğun bakımda hastası olan hasta yakınları yüksek anksiyete ve depresyon belirtileri gibi psikolojik sıkıntı yaşadığı ve bu durumun önüne geçilebilmesi için ailelerinin gereksinimlerinin karşılanacağı destek programları oluşturulup psikolojik sağlığına önem verilmesi gerektiği önerilmektedir (Ölçüm ve ark. 2018; Olabisi ve ark., 2020; Abdul Halain ve ark., 2022).

Bu çalışmada da hasta yakını gereksinim puanı arttıkça psikolojik sıkıntı düzeyinin de arttığı belirlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda hem aile üyelerinin ihtiyaç duyduğu gereksinimlerin stres yaratarak psikolojik sıkıntıya sebep olabileceği, hem de ailenin yaşadığı psikolojik sıkıntının gereksinimlerini artırabileceği söylenebilir. Nitekim yapılan bir çalışmada yoğun bakımda hastası olan yakınların anksiyete düzeyi arttıkça güven, bilgi, yakınlık, destek ve rahatlık gereksinimlerinin de arttığı bulunmuştur (Baltalı ve ark., 2022). Bir başka çalışmada da bu çalışma sonucuna benzer olarak psikolojik iyi oluş ve aile bakım gereksinimleri arasında ilişki olduğu belirlenmiştir (Kara ve Onan, 2022). Tüm bu sonuç ve bilgiler değerlendirildiğinde yoğun bakımda hastası olan hasta yakınlarının sağlığının korunması ve geliştirilmesi, aile refahının korunması için hasta yakınlarının gereksinimleri ile birlikte psikolojik sıkıntının ele alınması ve gereksinimlerin karşılanmasını sağlayan destek programlarının oluşturulması önerilmektedir.

Çalışmada hasta yakınlarının bazı demografik özellikleri ile hasta yakınlarının gereksinimleri ve psikolojik sıkıntı puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışmada yaş ile hasta yakınlarının gereksinimleri ve psikolojik sıkıntı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Benzer şekilde bazı çalışmalarda da hasta yakınlarının yaşı yükseldikçe ihtiyaçlara verilen önemin (Meneguın ve ark., 2019) ve kişisel gereksinimlerin arttığı (Erol ve ark., 2022) bulunmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre, kadınların gereksinim ve psikolojik sıkıntı puanlarının daha yüksek ve aradaki farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Erkekler göre kadınların kendilerinin bakımda daha fazla sorumlu görmelerinin ve kadınlardan beklenen güvenlik ve destek gibi gereksinimlerini daha fazla olduğu ve kadınlar tarafından bu gereksinimin karşılandığının (Meneguın ve ark., 2019) düşünülmesi bu sonuçta etkili olabilir. Çünkü kadının üstlendiği bakım rolü ve kendisinden bazı gereksinimlerin karşılanması beklentisi psikolojik sıkıntılar yaşamaya yol açabilir.

Hasta yakını gereksinimleri konusunda eğitim seviyesinin önemli olabileceği bildirilmektedir. Anlamli bir fark bulunmasa da eğitim seviyesi düşük olanların, eğitim seviyesi yüksek olanlara göre ihtiyaç duyduğu gereksinimlerinin daha fazla olduğu bulunmuştur (Baltalı ve ark., 2022). Başka bir çalışmada da eğitim seviyesi düşük olanların gereksinimin fazla olduğu belirlenmiştir (Hasandoost ve ark., 2018). Bu çalışmada eğitim seviyesi ile hasta yakını gereksinimler ve psikolojik sıkıntı arasında anlamlı bir fark olduğu, eğitim seviyesi düşük olan bireylerin gereksinim ve psikolojik sıkıntılarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçta, yüksek eğitilmiş insanların gereksinim hissettiği konuda bilgiye daha rahat ulaşabilmesi, yasal haklarının daha iyi farkında olması ve ekonomik durumlarının daha iyi olabilmesi etkili olabilir. Çünkü bu nedenler hasta yakının duruma daha iyi uyum yapmasını (Hasandoost ve ark., 2018; Meneguın ve ark., 2019; Baltalı ve ark., 2022) sağlayarak psikolojik sıkıntının da azalmasına katkı verebilir. Ayrıca bir çalışmada ise eğitimin hasta yakını gereksinimlerini etkilemediği bulunmuştur (Baltalı ve ark., 2022).

Çalışmada medeni durumun hasta yakını gereksinimlerini ve psikolojik sıkıntıyı etkilediği bulunmuştur. Evli olan bireylerin, gereksinimlerinin daha fazla olduğu, psikolojik sıkıntılarının ise daha az olduğu görülmektedir. Evliğin bireylerin üstelendiği rollere daha fazla sorumluluk getirmesinin, bireylerde hissedilen gereksinimleri artırırken, evlilikte eş desteğinin psikolojik sıkıntıyı birazda olsa azaltmasında etkili olabileceği düşünülmektedir. Bu sonucun aksine bir çalışmada medeni durumun hasta yakını gereksinimini etkilemediği gösterilmiştir (Karagözlü ve ark., 2014). Çalışmada birlikte yaşayan yakınların gereksinimlerinin ve psikolojik sıkıntılarının daha fazla olduğu saptanmıştır. Buna karşın literatürde beraber yaşayanların hasta yakınlarının memnuniyetinin daha yüksek bulunurken (Aydın ve ark., 2016) gereksinimleri arasında bir fark bulunmamıştır (Karagözlü ve ark., 2014).

Sonuç

Çalışmada yoğun bakıma yatan hasta yakınlarının gereksinim ve psikolojik sıkıntı düzeylerinin yüksek ve bu iki faktör arasında orta düzeyde pozitif yönlü ilişki olduğu bulundu. Hasta yakınlarının öncelikli gereksinimlerinin destek ve bilgi olduğu belirlendi. Ayrıca yaş, cinsiyet, eğitim, medeni durum ve birlikte yaşamanın gereksinim ve psikolojik sıkıntı puanı etkilediği saptandı. Bu sonuçlar doğrultusunda yoğun bakıma hasta yatışı sonrası sadece hastanın ihtiyaçlarına değil, holistik bakım anlayışı içerisinde hasta bakımının bir parçası olan hasta yakını gereksinimleri de göz önüne alınarak gerekli bakımların verilmesi, hasta yakınlarının gereksinim ölçekleri ile değerlendirilerek gereksinim alanlarının belirlenip, bu alana göre bakımın planlaması, gereksinimlerin en aza indirilmesi yönünde etkili olabilecek yöntem ve uygulamaların bulunması için araştırma yapılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu araştırma kapsamında sunulan veriler ve araştırmanın konusu ile ilgili olarak herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar ilişkisi yoktur.

Kaynaklar

- Abdul Halain, A., Tang, L. Y., Chong, M. C., Ibrahim, N. A., & Abdullah, K. L. (2022). Psychological distress among the family members of Intensive Care Unit (ICU) patients: A scoping review. *Journal of Clinical Nursing*, 31(5-6), 497-507. DOI: 10.1111/jocn.15962
- Aktaş, Y., & Arabacı, L. B. (2016). Yoğun bakımda hasta ve ailesiyle iletişim. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(3), 39-43.
- Alimohammadi, N., Jokar, M., Khalili, A., & Aghamohammadi, M. (2018). The requirements of the caregivers of patients hospitalized in intensive care units. *National Journal of Physiology, Pharmacy and Pharmacology*, 8(7), 1078-1083. DOI: 10.5455/njppp.2018.8.0205818022018
- Al-Mutair, A. S., Plummer, V., O'Brien, A., & Clerehan, R. (2013). Family needs and involvement in the intensive care unit: a literature review. *Journal of clinical nursing*, 22(13-14), 1805-1817. DOI: 10.1111/jocn.12065
- Alsharari, A. F. (2019). The needs of family members of patients admitted to the intensive care unit. *Patient Preference and Adherence*, 13, 465. DOI: 10.2147/PPA.S197769
- Altun, Y., Özen, M., & Kuloğlu, M. M. (2019). Psikolojik Sıkıntı Ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 20-32. DOI: 10.5455/apd.12801
- Auerbach, S. M., Kiesler, D. J., Wartella, J., Rausch, S., Ward, K. R., & Ivatury, R. (2005). Optimism, satisfaction with needs met, interpersonal perceptions of the healthcare team, and emotional distress in patients' family members during critical care hospitalization. *American Journal of Critical Care*, 14(3), 202-210. DOI: 10.4037/ajcc2005.14.3.202
- Avcı, M., & Ayaz-Alkaya, S. (2022). Anxiety, social support and satisfaction of patients' families in intensive care units: A descriptive-correlational study. *Journal of Clinical Nursing*, 31(19-20), 2765-2773. DOI: 10.1111/jocn.16094
- Aydın, K., Tokur, M. E., Daş, T., Esmen, D., Arslanoğlu, E., Yaldrak, E., ... & Gökmen, N. (2016). Anestezi yoğun bakım ünitesinde hasta yakını memnuniyetinin değerlendirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2), 61-70.
- Baltalı, S., Ceylan, İ., & Erden, V. (2022). Yoğun Bakımda Yatan Hastaların Yakınlarının Anksiyete Düzeylerinin Psikososyal Gereksinimler Üzerine Etkisi. *Black Sea Journal of Health Science*, 3-4. DOI: 10.19127/bshealthscience.954498
- Beesley, S. J., Hopkins, R. O., Holt-Lunstad, J., Wilson, E. L., Butler, J., Kuttler, K. G., ... & Hirshberg, E. L. (2018). Acute physiologic stress and subsequent anxiety among family members of ICU patients. *Critical Care Medicine*, 46(2), 229. DOI: 10.1097/CCM.0000000000002835
- Büyükoçban, S., Çiçeklioğlu, M., Yılmaz, N. D., & Civaner, M. M. (2015). Adaptation of the Critical Care Family Need Inventory to the Turkish population and its psychometric properties. *Peer J*, 3, 1-12. DOI: 10.7717/peerj.1208
- Çelik, S., Genç, G., Kinetli, Y., Aşiloğlu, M., Sarı, M., & Madenoğlu Kıvanç, M. (2016). Sleep problems, anxiety, depression and fatigue on family members of adult intensive care unit patients. *International Journal of Nursing Practice*, 22(5), 512-522. DOI: 10.1111/ijn.12451

- Dinçer, H., & Kol, E. (2021). Yoğun bakım ünitesinde hastası yatan aile üyelerinin gereksinimlerinin belirlenmesi. *Journal of Education and Research in Nursing*, 18(1), 44-51. DOI: 10.5152/jern.2021.77775
- Drapeau A, Marchand A, Beaulieu-Prevost D. (2012). Epidemiology of Psychological Distress. L L'Abate (Ed). *Mental Illnesses - Understanding, Prediction and Control*. Rijeka: InTech Europe, 105-134. DOI: 10.5772/30872
- Erol, Ö., Yanık, Y. T., & Yacan, L. (2022). Yoğun Bakım Ünitesinde Yatan Hastaların Ailelerinin Gereksinimleri. *Balkan Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-20.
- Fumis, R. R. L., Ranzani, O. T., Martins, P. S., & Schettino, G. (2015). Emotional disorders in pairs of patients and their family members during and after ICU stay. *PloS one*, 10(1), e0115332. DOI: 10.1371/journal.pone.0115332
- Hasandoost, F., Momeni, M., Dehghankar, L., Norouzi Parashkouh, N., Rezaei Looyeh, H., & Emamgholian, F. (2018). Family needs of patients admitted to the intensive care units. *International Journal of Epidemiologic Research*, 5(4), 128-132. DOI: 10.15171/ijer.2018.27
- Johnson, C. C., Suchyta, M. R., Darowski, E. S., Collar, E. M., Kiehl, A. L., Van, J., ... & Hopkins, R. O. (2019). Psychological sequelae in family caregivers of critically ill intensive care unit patients. A systematic review. *Annals of the American Thoracic Society*, 16(7), 894-909. DOI: 10.1513/AnnalsATS.201808-540SR
- Joseph op't, S. A. J., Dautzenberg, M., Eskes, A. M., Vermeulen, H., & Vloet, L. C. M. (2020). The experiences and needs of relatives of intensive care unit patients during the transition from the intensive care unit to a general ward: a qualitative study. *Australian Critical Care*, 33(6), 526-532. DOI: 10.1016/j.aucc.2020.01.004
- Kang J, Cho YJ, Choi S. 2020. State anxiety, uncertainty in illness, and needs of family members of critically ill patients and their experiences with family-centered multidisciplinary rounds: A mixed model study. *PLoSOne*, 15(6): e0234296. DOI: 10.1371/journal.pone.0234296
- Kara, N., & Onan, N. (2022). Reanimasyon Yoğun Bakımda Hastası Bulunan Aile Üyelerinde Psikolojik İyi Oluş ile Gereksinimler Arasındaki İlişki. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(4), 567-573. DOI: 10.26453/otjhs.1087199
- Karagözoğlu Ş, Özden D, Tok Yıldız F. (2014). The needs of intensive care unit patients' relatives. *Türkiye Clin J Nurs Sci*, 6(2), 102-111.
- Karahan, E., Akın N., & Çelik, S. (2020). Yoğun bakımda yatan hastaların deneyimleri ve aile gereksinimlerinin incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(2), 140-149. DOI: 10.30569/adiyamansaglik.710495
- Kessler, R.C., Andrews, G., Colpe, L.J., Hiripi, E., Mroczek, D.K., Normand, S.L., et al. (2002). Short screening scales to monitor population prevalences and trends in non-specific psychological distress. *Psychol Med* 32, 959-976. DOI: 10.1017/S0033291702006074
- Kinrade, T., Jackson, A. C., & Tomnay, J. E. (2009). The psychosocial needs of families during critical illness: comparison of nurses' and family members' perspectives. *Australian Journal of Advanced Nursing*, 27(1), 82-88.
- Küçüköğlü, S., Aytakin, A., & Gültaş, N. F. (2015). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan annelerin gereksinimlerinin belirlenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(3), 182-188. DOI: 10.5222/HEAD.2015.182
- Malliarou, M., Gerogianni, G., Babatsikou, F., Kotrotsiou, E., & Zyga, S. (2014). Family perceptions of intensive care unit nurses' roles: a Greek perspective. *Health Psychology Research*, 2(1), 1-12 DOI: 10.4081%2Fhpr.2014.994
- Meneguín, S., de Souza Matos, T. D., Miot, H. A., & Pollo, C. F. (2019). Association between comfort and needs of ICU patients' family members: A cross-sectional study. *Journal of Clinical Nursing*, 28(3-4), 538-544. DOI: 10.1111/jocn.14644
- Molter, N. C. (1979). Needs of relatives of critically ill patients: a descriptive study. *Heart lung*, 8(2), 332-9.
- Noor Siah, AA, Ho, S. E., Jafaar, M. Z., Choy, Y. C., Das, S., Ismail, S. M., & Barnett, A. (2012). Information needs of family members of critically ill patients in intensive care unit of a tertiary hospital. *La Clinica Terapeutica*, 163(1), 63-67.
- Olabisi, O.I., Olorunfemi, O., Bolaji, A., Azeez, F. O., Olabisi, T. E., & Azeez, O. (2020). Depression, anxiety, stress and coping strategies among family members of patients admitted in intensive care unit in Nigeria. *International Journal of Africa Nursing Sciences*, 13, 100223. DOI: 10.1016/j.ijans.2020.100223
- Ölçüm, H.İ., Özşen, K., Diken, A.İ., Yazla, E., & Karadere, M. E. (2018). Kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım birimlerinde hasta yakınının gereksinimleri: Anksiyete ve depresyon ile ilişkisi. *Yoğun Bakım Dergisi*, 9(3), 63-7. DOI: 10.5152/dcbbybd.2018.1906
- Padilla-Fortunatti, C., Rojas-Silva, N., & Arechabala-Mantuliz, M. C. (2019). Analysis of the difference between importance and satisfaction of the needs of family members of critical patients. *Medicina Intensiva*, 43(4), 217-224. DOI: 10.1016/j.medine.2019.03.007
- Salameh, B.S.S., Basha, S.S.S., Eddy, L.L., Judeh, H.S., & Toğan, D.R. (2020). Essential care needs for patients' family members at the intensive care units in Palestine. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 25(2), 154. DOI: 10.4103/ijnmr. IJNMR_9_19
- Shorofi, S.A., Jannatti, Y., Moghaddam, H.R., Yazdani-Charati, J. (2016). Psychosocial needs of family of intensive care patients: Perceptions of nurses and families. *Niger Med J*. 57(1), 10-18. DOI: 10.4103/0300-1652.180557